YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (seitsemäs jaosto)

13 päivänä maaliskuuta 2008 *

Asiassa C-78/07,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Consiglio di Giustizia amministrativa per la Regione siciliana (Italia) on esittänyt 18.5.2006 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 13.2.2007, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Ispettorato Provinciale dell'Agricoltura di Enna,

Assessorato all'agricoltura e foreste della Regione Sicilia ja

Regione Sicilia

vastaan

Domenico Valvo,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (seitsemäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja U. Lõhmus sekä tuomarit P. Lindh (esittelevä tuomari) ja A. Arabadjiev,

julkisasiamies: Y. Bot,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Italian hallitus, asiamiehenään I. M. Braguglia, avustajanaan avvocato dello Stato G. Aiello,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään C. Cattabriga,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee maatalouden rakenteiden tehokkuuden parantamisesta 20.5.1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 950/97 (EYVL L 142, s. 1) 17 ja 18 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty oikeudenkäynnissä, jossa asianosaisina ovat yhtäältä Valvo ja toisaalta Ispettorato Provinciale dell'Agricoltura di Enna (Ennan maakunnan maatalouden tarkastusvirasto), Assessorato all'agricoltura e foreste della Regione Sicilia (Sisilian alueen maa- ja metsätalousministeriö) sekä Regione Sicilia ja jossa on kyse siitä, että mainittu tarkastusvirasto on evännyt kantajan tekemän luonnonhaittakorvausta koskevan hakemuksen vuosilta 1996–1998.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön säännöstö

3 Vuosien 1996–1998 aikana luonnonhaittakorvauksia epäsuotuisilla maatalousalueilla säänneltiin ensin maatalouden rakenteiden tehokkuuden parantamisesta 15.7.1991 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2328/91 (EYVL L 218, s. 1), sellaisena kuin se oli muutettuna 22.12.1993 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 3669/93

(EYVL L 338, s. 26; jäljempänä asetus N:o 2328/91), sitten asetuksella N:o 950/97, jolla kumottiin ja korvattiin asetus N:o 2328/91.

4 Asetuksen N:o 950/97 17–19 artiklassa, jotka ovat asetuksen IX osastossa, jonka otsikko on ”Epäsuotuisien alueiden maatalouden tuet”, toistetaan pääkohdittain asetuksen N:o 2328/91 17 ja 18 artiklan säännökset. Mainituissa artikloissa säädetään seuraavaa:

”*17 artikla*

1. Maataloustoiminnan jatkumisen turvaamiseksi sekä tiettyjen epäsuotuisien alueiden vähimmäisasutuksen ylläpitämiseksi tai maaseutuympäristön hoitamiseksi tietyillä epäsuotuisilla alueilla, joita koskeva luettelo vahvistetaan 21 artiklan mukaisesti, jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön tukijärjestelmän, jonka tarkoituksena on helpottaa näillä alueilla maataloustoimintaa ja parantaa viljelijöiden ansioita.

Toteutettaessa tällaisen järjestelmän mukaisia toimenpiteitä on otettava huomioon kunkin alueen tilanne ja kehittämistavoitteet.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitetuilla alueilla jäsenvaltiot voivat myöntää maataloustoimintojen tukemiseen pysyvien luonnonhaittojen mukaisesti määräytyvän vuosittaisen luonnonhaittakorvauksen.

18 artikla

1. Jäsenvaltiot voivat myöntää luonnonhaittakorvausta viljelijöille, joiden käytettävissä oleva peltoala on vähintään kolme hehtaaria (KMM) ja jotka sitoutuvat harjoittamaan 17 artiklan tavoitteiden mukaista maataloustoimintaa vähintään viiden vuoden ajan luonnonhaittakorvauksen ensimmäisestä maksuerästä alkaen. Jos viljelijä luopuu maataloustoiminnasta ja kyseisen maa-alueen hyödyntämistä jatketaan, hänet voidaan vapauttaa tästä sitoumuksesta; hänet vapautetaan tästä sitoumuksesta, kun on kyse ylivoimaisesta esteestä ja erityisesti pakkolunastuksesta tai yleisen edun vuoksi tapahtuvasta lunastuksesta; eläkettä tai varhaiseläkettä saavat viljelijät vapautetaan myös tästä sitoumuksesta.

Italian Mezzogiornon alueen, saaret mukaan lukien, Ranskan merentakaisten departementtien alueiden sekä Kreikan, Portugalin ja Espanjan alueiden osalta käyttökelpoisen maatalousmaan (KMM) vähimmäisala on kuitenkin kaksi hehtaaria tilaa kohti.

2. Jäsenvaltiot voivat säätää luonnonhaittakorvauksen myöntämistä koskevista täydentävistä tai rajoittavista edellytyksistä, mukaan lukien ympäristönsuojelu ja maaseutuympäristön säilyttämisen kanssa sopusoinnussa olevien viljelymenetelmien edistäminen.

19 artikla

– –

3. [Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahasto] ei osarahoita luonnonhaittakorvauksen myöntämisestä aiheutuvia menoja, jos viljelijä on eläkkeen- tai varhaiseläkkeensaaja.

Luonnonhaittakorvausta ei saa myöntää tässä osastossa säädettyjä rajoja suurempana, ja korvauksen tulee täyttää tässä osastossa säädetyt edellytykset.”

Kansallinen säännöstö

5 Luonnonhaittakorvauksia koskevat yhteisön säännökset on saatettu osaksi Sisilian alueella sovellettavaa oikeutta yhteisrahoitetulla toimintaohjelmalla (POP 2) (Gazzetta ufficiale della Regione Siciliana 13.1.1996; jäljempänä toimintaohjelma).

6 Mainittujen tukien edunsaajiksi on määritelty toimintaohjelmassa ne viljelijät, joiden käytettävissä oleva peltoala on vähintään kaksi hehtaaria, jotka sitoutuvat harjoittamaan maataloustoimintaa vähintään viiden vuoden ajan ensimmäisen korvaushakemuksen esittämisestä ja tuen myöntämisestä alkaen ja joille ei makseta vanhuus- tai varhaiseläkettä.

7 Toimintaohjelman mukaan edellisessä kohdassa mainitusta viisi vuotta kestävästä sitoumuksesta voidaan vapauttaa ne viljelijät, jotka

– luopuvat maataloustoiminnasta, mutta maatilan toiminta kuitenkin jatkuu

– luopuvat maataloustoiminnasta, kun on kyse ylivoimaisesta esteestä ja erityisesti pakkolunastuksesta tai yleisen edun vuoksi tapahtuvasta lunastuksesta

– saavat sitoumuksen aikana vanhuuseläkettä tai varhaiseläkettä.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymys

8 Valvo, joka on entinen pankkitoimihenkilö, irtisanoutui työpaikastaan 44-vuotiaana keskittyäkseen maanviljelystoimintaan. Irtisanoutumisestaan saakka hän sai palvelusaikaan perustuvaa sosiaaliturvaetuutta, jonka myönsi hänen entisen työnantajansa eläkerahasto ja joka perustui työntekijöiden maksuihin.

9 Valvo haki luonnonhaittakorvausta vuosille 1994–1998. Hän sai korvauksen vuosille 1994 ja 1995, mutta tämä tuki evättiin häneltä kolmena seuraavana vuonna. Ispettorato Provinciale dell'Agricoltura di Enna näet hylkäsi hänen luonnonhaittakorvauksen myöntämistä vuosille 1996–1998 koskevan hakemuksensa 4.6.1999 tekemällään päätöksellä katsoen, että Valvo sai varhaiseläkettä.

10 Valvo teki valituksen, jossa hän vaati tämän päätöksen kumoamista, Tribunale amministrativo regionale per la Siciliaan, joka hyväksyi tämän valituksen. Tämä tuomioistuin katsoi, että Valvolle maksettavaa palvelusaikaan perustuvaa eläkettä ei voida rinnastaa vanhuus- tai varhaiseläkkeeseen ja että Valvo täyttää kaikki luonnonhaittakorvauksen saamisen edellytykset. Ispettorato Provinciale dell'Agricoltura di Enna, Assessorato all'agricoltura e foreste della Regione Sicilia ja Regione Sicilia valittivat tästä ensimmäisen oikeusasteen tuomiosta ennakkoratkaisupyynnön esittäneeseen tuomioistuimeen.

11 Koska Consiglio di Giustizia amministrativa per la Regione siciliana on epävarma asetuksen N:o 950/97 17 ja 18 artiklan tulkinnasta, se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Voidaanko luonnonhaittakorvaus evätä viljelijältä, kun hän saa lisäksi eläkettä ja erityisesti palvelusaikaan perustuvaa eläkettä?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

Alustava huomautus

12 Pääasian tosiseikkoja säännellään kyseessä olevan jakson osalta osittain asetuksella N:o 950/97 ja osittain asetuksella N:o 2328/91. Koska molempien asetusten merkitykselliset säännökset ovat kuitenkin pääosin samat sikäli kuin ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin, Italian hallitus ja Euroopan yhteisöjen komissio viittaavat ainoastaan asetukseen N:o 950/97, riittää, että esitettyyn kysymykseen vastataan pelkästään tämän asetuksen perusteella.

Yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt huomautukset

13 Italian hallitus ja komissio katsovat molemmat, että asetuksella N:o 950/97 annetaan jäsenvaltioille oikeus myöntää luonnonhaittakorvaus viljelijälle, joka saa lisäksi vanhuuseläkettä tai muuta sosiaaliturvaetuutta.

14 Italian hallitus väittää kuitenkin, että siinä tapauksessa, että kyseessä oleva jäsenvaltio on päättänyt olla myöntämättä luonnonhaittakorvausta silloin, kun viljelijälle maksetaan vanhuus- tai varhaiseläkettä, tätä korvausta ei voida maksaa, jos viljelijälle maksetaan eläkettä ja erityisesti palvelusaikaan perustuvaa eläkettä. Komissio puolestaan katsoo, että mainittu asetus ei ole esteenä sille, että jäsenvaltio myöntää luonnonhaittakorvauksen viljelijälle, joka harjoittaessaan viljelytoimintaa saa samanaikaisesti eläkettä, mukaan lukien palvelusaikaan perustuvaa eläkettä.

Yhteisöjen tuomioistuimen vastaus

15 Asetuksen N:o 950/97 17 artiklan nojalla jäsenvaltiot voivat ottaa käyttöön luonnonhaittakorvauksen muodossa tukijärjestelmän, jonka tarkoituksena on helpottaa maataloustoimintaa ja parantaa viljelijöiden ansioita tietyillä epäsuotuisilla alueilla.

16 Mainitun asetuksen 18 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltiot voivat myöntää tätä luonnonhaittakorvausta viljelijöille, kunhan nämä täyttävät kaksi edellytystä eli yhtäältä vähimmäispinta-alan täyttävän käytössä olevan peltopinta-alan, joka on kaksi hehtaaria Italian Mezzogiornon alueella, saaret mukaan lukien, ja toisaalta sitoumuksen harjoittaa saman asetuksen 17 artiklan tavoitteiden mukaista maataloustoimintaa vähintään viiden vuoden ajan.

17 Pelkästään 17 ja 18 artiklan sanamuodosta, erityisesti verbin ”voida” toistamisesta useaan kertaan, seuraa, että jäsenvaltioilla on oikeus myöntää luonnonhaittakorvausta viljelijöille, jotka täyttävät mainituissa artikloissa säädetyt edellytykset. Lisäksi asetuksen N:o 950/97 18 artiklan 2 kohdassa annetaan jäsenvaltioille nimenomainen lupa säätää tämän korvauksen myöntämistä koskevista täydentävistä tai rajoittavista edellytyksistä. Yhteisön lainsäätäjä on siis antanut jäsenvaltioille harkinnanvaran tällä alalla (ks. yhdistetyt asiat C-9/97 ja C-118/97, Jokela ja Pitkäranta, tuomio 22.10.1998, Kok. 1998, s. I-6267, 36 ja 37 kohta).

18 Lisäksi asetuksen N:o 950/97 18 artiklan 1 kohdan ensimmäinen alakohta ja 19 artiklan 3 kohdan ensimmäinen alakohta sisältävät erityissäännöksiä, jotka liittyvät siihen, että viljelijälle maksetaan vanhuus- tai varhaiseläkettä. Jos viljelijälle maksetaan tällaista eläkettä, hän vapautuu sitoumuksestaan jatkaa viljelyä viiden vuoden ajan. Lisäksi luonnonhaittakorvauksen yhteisön osarahoitus ei ole tällöin mahdollinen.

19 Mainitut säännökset eivät vaikuta jäsenvaltion oikeuteen myöntää luonnonhaittakorvaus silloin, kun viljelijälle maksetaan vanhuus- tai varhaiseläkettä, vaan pelkästään tällaisen eläkkeen saamisen seurauksista sekä viljelijälle että Euroopan yhteisölle.

20 Tästä seuraa, että jäsenvaltioilla on oikeus myöntää tai olla myöntämättä luonnonhaittakorvausta siinä tapauksessa, että viljelijälle maksetaan eläkettä vanhuus- tai varhaiseläkejärjestelmästä. Näin on myös silloin, kun tälle viljelijälle maksetaan muita sosiaaliturvaetuuksia, kuten palvelusaikaan perustuvaa eläkettä, joita koskevaa erityisjärjestelmää ei ole asetuksessa N:o 950/97 ja joihin sovelletaan näin ollen tämän asetuksen 17 ja 18 artiklan mukaista järjestelmää. Näin ollen siinä tapauksessa, että viljelijälle maksetaan muunlaisia etuuksia, kuten palvelusaikaan perustuvaa eläkettä, jäsenvaltioilla on oikeus myöntää hänelle luonnonhaittakorvaus tai olla myöntämättä sitä.

21 Kansallisesta lainsäädännöstä, sellaisena kuin se on esitetty yhteisöjen tuomioistuimelle, ilmenee, että luonnonhaittakorvausta ei myönnetä, jos viljelijälle maksetaan vanhuus- tai varhaiseläkettä. Sitä vastoin ei ilmene, että tämä poissulkeminen koskisi tilannetta, jossa tälle viljelijälle maksetaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaista palvelusajan perusteella maksettavaa eläkettä.

22 Yhteisöjen tuomioistuimen asiana ei ole kuitenkaan lausua kansallisten säännösten tulkinnasta, koska tämä tehtävä kuuluu ennakkoratkaisupyynnön esittäneelle tuomioistuimelle. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen on näin ollen tutkittava, onko kansallinen lainsäätäjä, joka on käyttänyt oikeutta myöntää luonnonhaittakorvaus viljelijöille, jotka täyttävät tämän tuomion 16 kohdassa toistetut edellytykset, ja mahdollisuutta asettaa tällaisen korvauksen myöntämiselle täydentäviä edellytyksiä, sulkenut pois korvauksen myöntämisen paitsi siinä tapauksessa, että maksetaan vanhuus- tai varhaiseläkettä, myös siinä tapauksessa, että maksetaan palvelusaikaan perustuvaa eläkettä.

23 Edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 950/97 17 ja 18 artiklalla annetaan jäsenvaltioille oikeus myöntää luonnonhaittakorvaus viljelijälle, joka täyttää näissä kahdessa artiklassa esitetyt edellytykset. Mainitut artiklat eivät kuitenkaan ole esteenä sille, että jäsenvaltio epää tällaisen korvauksen maksamisen siinä tapauksessa, että tälle viljelijälle maksetaan eläkettä ja erityisesti palvelusaikaan perustuvaa eläkettä.

Oikeudenkäyntikulut

24 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (seitsemäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Maatalouden rakenteiden tehokkuuden parantamisesta 20.5.1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 950/97 17 ja 18 artiklalla annetaan jäsenvaltioille oikeus myöntää luonnonhaittakorvaus viljelijälle, joka täyttää näissä kahdessa artiklassa esitetyt edellytykset. Mainitut artiklat eivät kuitenkaan ole esteenä sille, että jäsenvaltio epää tällaisen korvauksen maksamisen siinä tapauksessa, että tälle viljelijälle maksetaan eläkettä ja erityisesti palvelusaikaan perustuvaa eläkettä.

Allekirjoitukset